

Програму склали:

Р.І. Конюх – викладач кафедри хірургічних дисциплін і невідкладних станів
КЗВО ЛОР «Львівська медична академія імені А. Крупинського».

А.Т. Турянський – викладач Львівського державного коледжу декоративного та
ужиткового мистецтва ім. І.Труша;

Р.І. Кикта – викладач Львівського державного коледжу декоративного та
ужиткового мистецтва ім. І.Труша.

ПРОГРАМА **з ліплення (скульптури)**

Естетична стоматологія – це поліпшення зовнішнього вигляду зубів. Естетичною стоматологією можуть займатися і зубні гігієністи, використовуючи її методики. Красива посмішка завжди буде приваблювати людську увагу. У зовнішньому вигляді людини, вона відіграє особливу роль. Гармонія форми, пропорцій, контурів і кольору зубів лежить в основі принципів створення правильного естетичного вигляду.

Мистецтво скульптури – це дух, перевтілюючий світ у матеріал. Скульптура (ліплення) – один із стародавніх видів людської діяльності, один з видів образотворчого мистецтва, витвір якого має об'ємно-пластичну або півпластичну форму (рельєф) і виконані з глини, пластиліну, воску або інших матеріалів. Кожний з цих матеріалів має свої особливі якості, які дозволяють користуватися ними в залежності від умов і значення роботи.

Найбільш поширеним матеріалом для ліплення (після глини) є пластилін. Пластилін є кольоровий (дитячий) і однокольоровий (скульптурний). Скульптурний пластилін досить м'який і пластичний, дозволяє виконувати роботу в будь-якому розмірі.

На вступному випробуванні вступник повинен:

- виконати копію з рельєфу;
- чітко передати пропорції, характер, форму і пластичні особливості;
- виліпити з точною передачею пропорції висоти, ширини, товщини.
- з'ясувати здатності окоміру, точності передачі пластики, цілісності площини, яка переходить в об'єм;
- визначити об'єм методом візування, відчуття маси і об'єму.

Пропонується виконати нескладний рельєф архітектурного орнаменту (розети) або зуба в різних площинах, розміщеного на плінті.

Для здійснення завдання з ліплення вступник повинен мати такі матеріали: пластикову дощечку, пластилін, стеки, лінійку, циркуль, трикутник.

На пластиковій дощечці необхідно відтворити взірць в оригіналі чи в масштабі. Спочатку виліпити плінт, накладаючи пластилін на дощечку. Виліпивши плінт, нанести на нього орнамент. Перед тим, як починати прокладку орнаменту, необхідно уважно розглянути гіпсовий оригінал і розібратися в його рельєфі.

Невеликими кусками пластиліну прокласти весь рельєф, поступово набираючи його висоту. Прокладати менші і більші частини рельєфу, відповідно до гіпсового взірця. Товщину рельєфа перевіряти збоку за його профілем. В ході роботи поступово уточнювати рельєф і слідкувати за тим, щоб не порушити форму взірця або його характер.

Розмір - не більше натуральної величини.

Матеріал – пластилін або пластичні маси.

Термін виконання – 8 академічних годин (1 день).

Вимоги: вступник повинен у своїй роботі чітко передати пропорції, характер, форму і пластичні особливості взірця.

ПРОГРАМА з різьблення (вирізання)

Міф про непереможність найпоширеніших стоматологічних захворювань (карієсу зубів і захворювань пародонту) – давно розвіяний. У багатьох країнах відбулося достовірне зменшення їх інтенсивності завдяки профілактиці. На жаль в Україні такі зміни дуже незначні. Змінити ситуацію, що склалася може лише широке впровадження комплексних програм профілактики стоматологічних захворювань.

Стоматологія в сучасному розумінні цього терміна – область клінічної медицини, яка вивчає хвороби зубів, слизової оболонки і інших органів ротової порожнини, щелеп і обличчя, частково шиї, а також розробляє методи їх діагностики, лікування та профілактики.

З розвитком цивілізації пацієнти почали приділяти велику увагу естетичній стоматології, яка покращує зовнішній вигляд зубів, ясен або прикусу.

Тому, стоматологія – це мистецтво, живопис і скульптура, сприйняття прекрасного, гармонійного, відчуття форми, симетрії і пропорції.

На вступному випробуванні з різьби (вирізання) анатомічної форми коронкової частини зубів, **вступник повинен виявити:**

а) знання найголовніших понять, що стосуються будови зубощелепної системи;

б) знання будови зубів;

в) уміння практично відтворити копію окремої групи зубів з дотриманням анатомічної форми, врахуванням рельєфів кутів, площини, спрямування об'ємів.

Зубощелепна система.

Органи зубощелепної системи. Будова верхньої щелепи. Будова нижньої щелепи. Альвеолярні паростки. Форма зубної дуги верхньої щелепи. Форма зубної дуги нижньої щелепи. Кількість зубів у постійному прикусі.

Будова зубів.

Будова зуба. Функція зубів. Групи зубів. Форма коронок різців, ікол, премолярів, молярів. Форма вестибулярної, піднебінної, оральної та апроксимальних поверхонь, ріжучого краю чи жувальної поверхні різних груп зубів.

Різьба коронки зуба

Для відтворення коронкової частини зуба згідно взірця необхідно використовувати господарське мило або гіпсові заготовки.

Користуючись лінійкою зробити заміри висоти та ширини взірця.

Спостерігаючи за взірцем та використовуючи скальпель чи ніж, вирізати копію зуба з дотриманням анатомічної форми, з врахуванням рельєфів кутів, площини, спрямувань об'ємів.

Розмір - не більше натуральної величини взірця.

Матеріал – господарське мило або гіпсові заготовки.

Термін виконання – 8 академічних годин (1 день).

Вимоги: вступник повинен у своїй роботі чітко відтворити коронкову частину зуба (взірця) з дотриманням анатомічної форми, врахуванням рельєфів кутів, площини, спрямування об'ємів.

**Критерії оцінювання робіт творчого вступного випробування
на спеціальність 221 «Стоматологія» (різьблення)**

Абітурієнт повинен, вирізаючи з мила, відтворити:

- копію моделі коронкових частин зубів з підставкою (плінтом), точну передачу пропорцій, тобто габаритних розмірів: ширини, глибини, висоти;
- точну передачу об'єму моделі, фактуру рельєфу;
- точну передачу об'єму матеріальності моделі;
- естетично оформити роботу.

Виконана робота має відповідати таким вимогам:

- коронкові частини зубів (в подальшому – коронка) розташовуються по центру підставки (плінта);
- збережені пропорції об'єму та форми коронок в трьох площинах;
- чітко відконтурувати перехід коронок в підставку (плінт) на кожній із поверхонь;
- відтворити правильно кількість горбків та їх об'єм;
- відтворити правильно кількість борозен (фісур) та сліпих ямок;
- горбки, борозни (фісури), сліпі ямки повинні мати належну висоту, глибину та розташування (топографію) згідно взірця;
- коронка повинна бути опуклою в горизонтальній та вертикальній площині (екватор зуба) точно, як на запропонованому взірці;
- правильно відтворити форми та розміри кожної із поверхонь;
- кути переходу цих поверхонь повинні відповідати взірцю;
- всі поверхні коронок та підставки повинні бути гладкими, без подряпин і пошкоджень.

Критерії оцінювання практичних робіт з різьблення.

Бал за 200-бальною шкалою	Критерії оцінювання практичних робіт абітурієнтів
не склав < 100	Абітурієнт не розрізняє об'єкт вивчення, володіє низькими мануальними навичками роботи, відтворює тільки окремі елементи (частини) наданого взірця. Не збережена пропорція та об'єм відтворюваної композиції, пошкоджена чи не естетично виконана підставка (плінт) моделі, пропорції моделі відрізняється від заданого взірця більше, ніж на 50 %. Робота виконана неохайно і значно чи повністю не відповідає взірцю .
100 - 109	Абітурієнт допустився п'яти значних помилок. А саме: - грубі порушення передачі маси моделі зуба; - грубі порушення в передачі пропорцій моделі; - грубі порушення в передачі рельєфу моделі;

	<ul style="list-style-type: none"> - грубі порушення в передачі пластики моделі; - значні порушення в передачі пропорційного співвідношення частин і цілого в моделі; - значні порушення в оформленні підставки (плінта) моделі; - не естетичне оформлення роботи.
110 - 119	<p>Абітурієнт допустився не більше чотирьох значних помилок. А саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - грубі порушення передачі маси моделі зуба; - грубі порушення в передачі пропорцій моделі; - грубі порушення в передачі рельєфу моделі; - грубі порушення в передачі пластики моделі; - значні порушення в передачі пропорційного співвідношення частин і цілого в моделі; - значні порушення в оформленні підставки (плінта) моделі; - не естетичне оформлення роботи.
120 - 129	<p>Абітурієнт допустився не більше трьох значних помилок і не більше трьох незначних помилок.. А саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - грубі порушення передачі маси моделі зуба; - грубі порушення в передачі пропорцій моделі; - грубі порушення в передачі рельєфу моделі; - грубі порушення в передачі пластики моделі; - порушення в передачі пропорційного співвідношення частин і цілого в моделі; - порушення в оформленні підставки (плінта) моделі; - не естетичне оформлення роботи.
130 -139	<p>Абітурієнт допустився не більше двох значних помилок і не більше трьох незначних помилок.. А саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - порушення передачі маси моделі зуба; - порушення в передачі пропорцій моделі; - порушення в передачі рельєфу моделі; - порушення в передачі пластики моделі; - значні порушення в передачі пропорційного співвідношення частин і цілого в моделі; - значні порушення в оформленні підставки (плінта) моделі; - не естетичне оформлення роботи.
140 - 149	<p>Абітурієнт допустився не більше двох значних помилок і не більше двох незначних помилок.. А саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - порушення передачі маси моделі зуба; - порушення в передачі пропорцій моделі; - порушення в передачі рельєфу моделі; - порушення в передачі пластики моделі; - не значні порушення в передачі пропорційного співвідношення частин і цілого в моделі; - порушення в оформленні підставки (плінта) моделі; - не достатньо естетичне оформлення роботи.
150 - 159	<p>Абітурієнт допустився не більше однієї значної помилки і не більше двох незначних помилок.. А саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - порушення передачі маси моделі зуба; - порушення в передачі пропорцій моделі; - порушення в передачі рельєфу моделі; - порушення в передачі пластики моделі; - порушення в передачі пропорційного співвідношення частин і цілого в моделі; - порушення в оформленні підставки (плінта) моделі;

	- не достатньо естетичне оформлення роботи.
160 - 169	Абітурієнт допустився не більше трьох незначних помилок.. А саме: - порушення передачі маси моделі зуба; - порушення в передачі пропорцій моделі; - порушення в передачі рельєфу моделі; - порушення в передачі пропорційного співвідношення частин і цілого в моделі; - порушення в оформленні підставки (плінта) моделі; - не достатньо естетичне оформлення роботи.
170 - 179	Абітурієнт завдання виконав повністю, але з деякими відхиленнями. А саме: - правильна передача пропорцій моделі (габаритних розмірів): ширини, глибини, висоти; - незначні порушення в передачі фактури рельєфу моделі. - незначні порушення в оформленні підставки (плінта) моделі; - не достатньо естетичне оформлення роботи.
180 - 189	Абітурієнт завдання виконав повністю, але з незначними відхиленнями. А саме: - не достатня увага до дрібних деталей рельєфу; - не достатньо естетичне оформлення роботи.
190 - 199	Абітурієнт аргументовано і в повному обсязі використовує свої знання з різьблення для відтворення завдання, яке поставлене перед ним. Чітко передає пропорції та об'єм композиції, а також фактури, яку має рельєф на моделі. Дрібні елементи рельєфу відображені правильно, але із незначними порушеннями, масштаб моделі і дрібних деталей рельєфу відрізняється від заданого не більше, ніж на 2 %. Критично і аргументовано підходить до оцінки виконаної ним роботи. Здатний провести аналіз помилок, які можуть привести до порушення композиції під час різьблення. Загальний вигляд відтвореного завдання має високий естетичний вигляд.
200	Абітурієнт виявив неординарні творчі здібності у виконанні завдання, яке поставлене перед ним. Аргументовано і системно виконує поставлене перед ним завдання. Повністю передає пропорції та об'єм (ширина, глибина, висота, передача габаритних розмірів) об'єкта різьблення. Точно передає пластику та рельєф композиції. Чітко відтворені дрібні деталі із високим естетичним виглядом виконаної роботи.

**Критерії оцінювання робіт творчого вступного випробування
на спеціальність 221 «Стоматологія» (ліплення)**

Абітурієнт повинен, ліплячи з пластиліну, відтворити:

- копію композиції з підставкою (плінтом), точну передачу пропорцій, передачу пропорцій, тобто габаритних розмірів: ширини, глибини, висоти;
- точно передати об'єм моделі, фактуру рельєфу;
- точно передати об'єму матеріальності моделі;
- естетично оформити роботу.

Виконана робота має відповідати таким вимогам:

- виконання точної копії моделі з точною передачею пропорцій, тобто габаритних розмірів: ширини, глибини, висоти;
- точної передачі об'єму моделі, фактури рельєфу;
- точної передачі матеріальності моделі;
- точної передачі пластичної зміни об'єму моделі;
- відтворювати точні габаритні розміри плінту;
- пропорційне розміщення композиції на плінті;
- бути повністю естетично оформленою.

Критерії оцінювання практичних робіт з ліплення.

Бал за 200-бальною шкалою	Критерії оцінювання практичних робіт абітурієнтів
не склав < 100	Абітурієнт не розрізняє об'єкт вивчення, володіє низькими мануальними навичками роботи, відтворює тільки окремі елементи композиції. Не збережена пропорція та об'єм відтворюваної композиції, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 50 %. Робота виконана неохайно і повністю не відтворює характерні особливості об'єму натури.
100 - 109	Абітурієнт розрізняє об'єкт вивчення і відтворює незначну частину композиції. В ході роботи має нечіткі уявлення стосовно пропорції та об'єму відтворюваної композиції, не передає характерні особливості об'єму натури, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 35 %.
110 - 119	Абітурієнт відтворює менше половини навчального композиційного завдання. Відтворені елементи композиції є нечіткими. Пропорція та об'єм відтвореного завдання передані неправильно, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 25 % Сам малюнок композиції та елементи поверхні тільки частково відтворені відповідно до взірця. Робота виконана неохайно, із розмитими контурами моделі.
120 - 129	Абітурієнт відтворює близько половини навчального композиційного завдання, має задовільні мануальні навички роботи. Відтворені елементи композиції є нечіткими, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 20 %. Завдання виконано неохайно, із розмитими контурами моделі. Дрібні деталі об'єкта не відтворені. Загальний вигляд виконаної роботи неестетичний.
130 - 139	Абітурієнт виконав більше половини поставленого завдання, має задовільні мануальні навички роботи. Відтворені основні деталі композиції. Пропорція та об'єм виконаної роботи передані неправильно, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 15 %. Дрібні деталі об'єкта не передані. Загальний вигляд роботи є неохайним, частково із розмитими контурами загального вигляду композиції.
140 - 149	Абітурієнт, в основному, відтворив поставлене перед ним завдання, має задовільні мануальні навички роботи. Відтворення деталей композиції не є чітким. Пропорція та об'єм виконаної роботи, відповідно до взірця, передані неправильно, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 10 %. Дрібні деталі відображені не в повному об'ємі, а частково. Загальний вигляд роботи потребує більш естетичного вигляду. Сам рельєф моделі має частково розмитий контур.
150 - 159	Абітурієнт, в цілому, відтворив поставлене перед ним завдання. Основні елементи композиції відображені правильно. Дрібні деталі відтворені

	<p>нечітко і не в повному об'ємі. Пропорції та об'єм зразка передані частково, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 5 %, а дрібних деталей – до 15%. Загальний вигляд відтвореного завдання має задовільний естетичний вигляд.</p>
160 - 169	<p>Абітурієнт, в цілому, відтворив поставлене перед ним завдання. Основні елементи композиції відображені правильно, із пропорційним перенесенням лінійних та об'ємних розмірів взірця, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 5 %. Дрібні деталі об'єкта передані, в основному, правильно, але є не зовсім чіткими, їх масштаб відрізняється від заданого до 10%. Загальний вигляд відтвореного завдання має задовільний естетичний вигляд.</p>
170 - 179	<p>Абітурієнт повністю відтворив поставлене перед ним завдання. Основні елементи композиції відображені правильно, з незначними порушеннями рельєфу зразка. Пропорції та об'єм перенесені вірно. Дрібні деталі об'єкта відображені не в повному обсязі, із нечіткими контурами, масштаб моделі дрібних деталей рельєфу відрізняється від заданого не більше, ніж на 5 %. Загальний вигляд відтвореного зразка має гарний естетичний вигляд.</p>
180 - 189	<p>Абітурієнт повністю відтворив всі параметри заданого зразка. Добре орієнтується в поставленому перед ним завданні. Чітко передає пропорції, об'єм і фактуру, яку має рельєф на моделі. Мають місце незначні порушення пластики у відтворенні основних та дрібних деталей зразка, масштаб моделі відрізняється від заданого не більше, ніж на 2 %, а дрібних деталей рельєфу – до 5%. Загальний вигляд відтвореної моделі має гарний естетичний вигляд.</p>
190 - 199	<p>Абітурієнт аргументовано і в повному обсязі використовує свої знання з ліплення для відтворення завдання, яке поставлене перед ним. Чітко передає пропорції та об'єм композиції, а також фактури, яку має рельєф на моделі. Дрібні елементи рельєфу відображені правильно, але із незначними порушеннями пластики, масштаб моделі і дрібних деталей рельєфу відрізняється від заданого не більше, ніж на 2 %. Критично і аргументовано підходить до оцінки виконаної ним роботи. Здатний провести аналіз помилок, які можуть привести до порушення композиції під час ліплення. Загальний вигляд відтвореного завдання має високий естетичний вигляд.</p>
200	<p>Абітурієнт виявив неординарні творчі здібності у виконанні завдання, яке поставлене перед ним. Аргументовано і системно виконує поставлене перед ним завдання. Повністю передає пропорції та об'єм (ширина, глибина, висота, передача габаритних розмірів) об'єкта ліплення. Точно передає пластику та рельєф композиції. Чітко відтворені дрібні деталі із високим естетичним виглядом об'єкта.</p>